

ringtek, jó és rossz vegyesen. Olyanok, amelyek ridegnek, kegyetlennek és önzőnek rajzolták, s olyanok, amelyekben a hízélgés nélküli rajongás, a mellékcél nélküli tisztelet festett róla képet. Olyanok, akiknek — s ezek voltak persze a legkevesebben — sikerült belátni egy-egy pillanatra, e magával épp úgy, mint másokkal szemben szigorú kritikájú, látszólag fölényes és hideg ember, belső természetébe. Akinek nemcsak külseje, válassztékos öltözködése, fellépése árulta el az igazi arisztokratát. Hanem: gondolkodásának, morális felfogásának nobilitása, a szolgálai viselkedést, a szervilizmust minden irányban megvető természet, a hátsó szándékkal közeledőket szellemesen és finoman, de találóan sebző gunyja. Az a viselkedés, az a modor, amit másokkal való érintkezésben tanusított. Amiről rég leszoktak az emberek, s ami — mint a grand seigneur-ség igazi típusa — valójában már csak a tizenharmadik század francia íróinak alakjaiban él.

Bizonyos, hogy szinte dacosan, erőszakosan emelte maga körül a korlátokat, amelyek az emberektől elválasszák, még pedig azoktól is, akik születésüknél fogva jelenthették társaságát. Nem mondhatni, hogy az ugynevezett társas lény szerepét játszotta s ambicionálta volna magukban az arisztokrata-társaságokban. Nem volt charmeur, a kedélyének melegségétől szípkázó és csevegő ember, nem volt szándéka, s úgy tetszik, tehetsége se arra, hogy személyét megkedveltesse, hamar elbájojon és lebilincseljen. Világfiasságát, modorát, nagyuri külső és belső eleganciájának korrektségét, állandóan valami hüvöség árnyalta be, amely önkéntelenül távartotta a közeledőt, amely inkább bizalmatlan volt. Hogy miért alakult egészen sajtósá, sokszor egymást kizárni látó vonásokból az egyénisége: pontosan bajos ráfelelni. Elhhez ismerni kellene mindazokat a motívumokat, amelyek ifjúságára, életére hatottak, azokat a történeteket, amelyek az ember legszemélyesebb élményei, azokat az okokat, amelyek éppen mivelhogy a legbensőbb hurokat érintik s hozzák rezgésbe, a legnehezebben megközelíthetők. A tény csak az, hogy például bár szép, ruganyos, hódító külsejű férfi volt, gyöngéd viszonyairól a női nemhez, senki se tudott. Nem tartozott a női körüludvarló emberek közé; azok közé, akiket az asszony érdekel, akik számára a nő szépség, játék, probléma és öröm. Egy másik vonás például, hogy amíg emberi szolgálatokat nem fizetett bőkezűen, ugyanakkor nem volt előtte pénz, fáradság és távolság, ha valami szép és kiváló emberi munka megszerzéséről volt szó. Közéleti szereplése, közügyekkel való foglalkozása mindössze egy rövid, alig három évig tartó főispánság. Pozsonyban. S itt, ily minőségben se szegődött melléje a könnyű népszerűség. Ami viszont érthető abból a szigorúságból, amelylyel nem tűrt, nem nézett el semmiféle gyöngeséget. Lelkiismeretes, jó, pontos munkát követelt, teljesítésének utána is járt. S mivel ez az urak egy részének természetesen nem tetszett, mindent elkövettek, hogy megbuktassák. Nyílt ülésen szavazták le, s az eredményt önmagáról, ő maga hirdette ki szemrezenés nélkül, teljes nyugalommal.

Kérek egy színházijegyet!..

— Üzlet a színházi jegy körül. —

Írta: DÉRI IMRE.

Nagyságos asszonyom, vagy kedves uram, aki ezeket a sorokat elolvassa, ment-e valaha szabadjeggyel a színházba? Irigylelte-e valaha a barátait vagy a barátnőit, akik egy házban laknak egy kritikussal vagy együtt pikolóznak a kávéházban a komikus színész unokaöccsével és most szabadjegyen mennek a színházba? Jutott-e eszébe valaha önnék, hogy amikor a színházba akar menni, amikor meg akarja nézni a „Gingáló kisasszony” című operett hatvannyolcadik előadását, akkor ne a pénztárhoz menjen jegyért, hanem lejárja a lábát és kizsarolja magának valamiféle címen mérsékelt áru jegyet? Vagy miért kérdezem ezt öntől? Ön pesti és a pesti ember inkább meghal, mintsem készpénzért, teljes áron vegyen magának jegyet a színházba. Pesten szabadjegyen menni a színházba — dicsőség és ha a szabadjegy tíz koronával többbe is kerül, mégis inkább a szabadjegy kell, mint a másik, a pénztárnál váltott rendes. Pesten szagunk és ezt igazán nem kell hosszasan magyarázni, hogy itt nemcsak a színház üzlet, hanem a színházi jegy is. És azt se kell bővebben fejtegetni, hogy az emberek mért törnek magukat olyan nagyon az olcsóbb jegy, vagy pláne a potyajegy után. Mit jelent az, hogy valaki szabadjeggyel megy a színházba? Azt, hogy ő is egy „benfentes”. hogy neki van valami nexusa a színházzal, hogy ő mondhat ítéleteket darabokról, darabírókról, színészekről, neki kizárólagossági joga van színházi vicceket elmondani a társaságában, ő tudja a színházi viszonyokat, értesülve van a kritika kulisszatitkairól is és ez azt jelenti, hogy ő is „színházi ember”. A szabadjegy itt társadalmi állás, pozíció, fény és diadal. Aminthogy irigylésreméltó és pukkasztásra rendkívül alkalmas dolog az is, ha valaki hozzátartozik a színházhoz. Pest lelkiismeretét kell megkérdezni, hogy miért.

Hanem ez csak a mulatságos és az a része a dolognak, amiről difficile est satiram non scribere. A színházi jegy-üzletnek van azonban nagyon komoly része is, maga az üzlet. A színházi jegyből a színházakon kívül egy csomó ember él, kereskedik vele, eladja olcsóbban vagy drágábban, kurzusokat csinál belőle és innen kovácsolja ki a maga existenciális alapját. Száz meg százféle módon, a legravaszabb és legkülönbözőbb utakon jut el a színházi jegy a közönség közé és az utiában mindenütt tapad hozzá egy kis pénz. Ez a pénz az, ami nem a színházé, ez az, amiből a közvetítők élnek és ez az, amit a közönség fizet meg vagy azért, hogy olcsóbban kapja a jegyet, vagy azért, hogy drágábban ugyan, de egyáltalában megkapja. Budapest az utolsó öt év alatt elsőrangú színházi város lett, ahol ma már nemcsak a színházból lehet megélni, hanem a színházi jegyből is.

Komoly szavak egy komolytalan témáról.

Ha én színházdirektor volnék, — bocsássanak meg érte, hölgyeim és uraim — egyetlen szabadjegyet sem adnék senkinek. A szabadjegy korrumpálja a színház közönségét és megbuktatja lassanként a színházakat. Mihelyt a közönség tudja, hogy a jegyet olcsóbban is megkaphatja, mint ahogyan a színlapon a jegy árát jelzi a színház, akkor nem evett kefé, hogy ne olcsóbban vegye. Utánajárás kell hozzá?... Hát utánajár. Várni kell?... Hát vár. Kilincselni kell érte?... Hát kilincsel. De olcsóbban megy a színházba. És végre is, neki van igaza.

Ez az egyik része az olcsó színházi jegynek. A másik az, hogy mindazokban a városokban, ahol a színházi jegyüzlet elharapózott, beállott a színházi krach. Berlinben, amelynek óriási színházi közönsége van, senki se fizet teljes árat a szin-

házi jegyért, csak az idegen. És az eredmény? Sorribuknak a színházak. Egymásután buknak meg, minden különösebb ok nélkül. Nem is azért, mintha talán a konkurrencia ölné meg a berlini színházat.

„Ha én színházdirektor volnék...”

kat. Szó sincs róla. Ha nem azért, mert a berlini színházak mesterségesen tönkretették a közönségüket. Kezdték azzal, hogy kiadták a jegyeket bérlőknek, „Unterhändler”-eknek, és a többi színház kénytelen volt utánuk menni. Visszatérni pedig már nem lehet. Az eredmény: a Theater Gross-Berlin bukása, az Operettentheater bukása, a Komische Oper bukása és legutoljára a Komödienhausé is.

Másik példa. Bécs. Az operettnek most van a fénykora. Éppen a bécsi operettnek. A bécsi ideális színházi közönség. És éppen az operettszínházaknak megy rosszul. Miért? Azért, mert a színházak az olcsóbb jegyekkel korrumpálták a közönséget. Bécsi ember csak az udvari színházakban fizeti meg a jegyek teljes árát. Másutt nem. De a színházak mégis rosszul mennek.

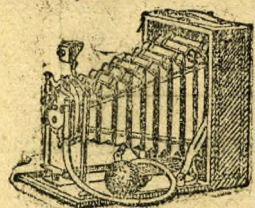
Budapest a középutat jelzi. Budapesten még nem tombol a szabadjegy és az olcsóbb jegy, de már itt is óriási tömegekben osztogatják az olcsóbb jegyeket. sőt a szabadjegyeket is. Semmi közünk ahhoz, hogy a színházak hogyan intézik a maguk jegydolgoit, végre is az ő bőrükről van szó, de egyszerűen megjegyezzük azt, hogy ez az az út, amely a közönségben való megbukáshoz vezet. Volt egy idő, amikor csak gróf Széchenyi Béla vette pénzért, teljes áron a páholyát a Magyar Királyi Operaházban. A Mészáros-rezsime alatt. És ezt a korszakot követő egy év múlva már arról beszéltek, hogy be kell csukni az Operaházat. Ez a két faktum bizonyára nem volt minden vonatkozás nélkül egymásra.

A „féláru” és a „percentes”.

A színház, hogy a jegyeit nagyobb tömegben helyezze el, gondoskodik arról, hogy a jegyek bizonyos százalékát olcsóbb áron adja tovább. Ennek a módja a következő: A színház bizonyos egyesületeknek, hivataloknak, irodáknak, bankoknak, nagy vállalatok alkalmazottainak utalványokat bocsát a rendelkezésére. Ezek az utalványok olcsóbb jegy váltására jogosítanak. Vannak színházak, amelyek nagyon sok egyesületnek adnak jegyet, vannak amelyek kevesebbnek. Két színház van, ahol csak két klub utalványait fogadják el: a Király Színház és a Magyar Színház. Beöthy László színházai az Otthon-körnek adnak tizenkét utalványt naponként, az Újságírók Egyesületének hatot. Az utalvány ötven percentes jegy váltására jogosít.

A másik két magán-színház már sokkal több egyesületnek, klubnak ad jegyet. A Vigaszínház felülően sok klubnak ad utalványokat, a Népopera ugyisint. A színházak politikáját megértjük, hor-

LÁTCÖVEK,
színházi, vadász és
tábori célokra. Priz-
más, Zeiss, Görz stb. stb.
olcsón!

Fényképezőgépek
Tükörreflex-kamerák,
Zeiss-, Minimum-Pal-
mos, Görz-Tenax stb.

Radó fegyver és sportüzletében
V/Na. Egyetem-tér 5.

Saját puskaműves műhely
Mindennemű fegyver és revolver javítás szakszerűen és olcsón teljesítetik.

Színházjegyzás a klubban.

ribilis nagy a nézőtere és annyi közönséggel, a mennyivel más színház tele van. ez a színház üres. De nem helyeselhetjük azt, hogy nem hivatalosan olcsóbban adja el a színház a jegyeket. mint ahogyan a színlapon jelzi az árát. Inkább leszallítani a helyárat. De helytelen dolog az, hogy a Fehérneműtisztító Önszegélyző Egyesületben bérze-kurzusokon vehetők át a színházjegyek.

De magának a színháznak nemcsak azért árt az utalványrendszer, mert a közönséget korrumpálja, hanem azért is, mert tudvalevőleg ez a rendszer lehetetlenné teszi a színház ellenőrzését a pénztárossal szemben. Hogy az utalványok körül mik fordulhatnak elő, arra nézve jellemző az az eset, ami a Magyar Színházban történt, évekkel ezelőtt. Beöthy László első direktorsága alatt. Beöthy akkor fizetett igazgató volt, megbízottja és alkalmazottja a részvénytársaságnak. A színház jól ment, tele volt és Beöthy azt vette észre, hogy a pénztár mégis üres mindig, a pénztáros kisasszony pedig — a részvénytársaság elnökének a rokona — pénz helyett minden nap egy csomó utalványt ad át neki. Gyanus volt előtte ez a dolog, figyelni kezdett és egy szép estén észrevette, hogy pénztárzárás után a színháztulajdonos részvénytársaság igazgatója több száz darab utalványt ad át a pénztároskisasszonynak. Beöthy összehívatta a közgyűlést, jelentette az esetet, a dologból nem lett kriminális affér, de a Magyar Színház többé senkinek nem adott utalványt. Hanem annál többet adnak viszont az állami színházak. Iskolák, intézetek ezrével kapják az olcsóbb jegyeket és déli előttnként zsufolva van a Nemzeti Színház irodavezetőjének előszobája. Mind szabadjegyet kérnek.

A színházi titkár: Sajnálom, nincs jegy...

(A vatta.)

Van aztán az olcsóbb jegynek és a szabadjegyeknek még egy forrása. Színházi nyelven úgy hívják, hogy vatta. Jelenti pedig azt, hogy amikor üres a színház és a direktornak kellemetlen a sok tátongó szűksor, az előadás előtt egy órával százával dobja ki a jegyeket. Féláron, negyedáron vagy ingyen. (Az Operánál Zichy-premierek idején a rossz nyelvek szerint ráfizetéssel.) Elhelyezi a jegyeket a megbízottainál, akik szétviszik az egész városban, odedadják pincéreknek a kávéházban, rikkancsoknak albertletben, klakköröknek ingyen, a színházhoz tartozóknak tízével és így aztán mégis megtelik a színház. De a gyakorlott szemű színházlátogató rögtön észreveszi, hogy „a ház vattirozva van”. Volt idő, amikor állandóan az Edison-kávéház egyik fő-

...A kitűnő pincér két koronaért feszített az első sorban...

pincére volt e sorok szerényírójának is az állandó jegyirodája, sőt a kitűnő pincér is sokszor két koronaért feszített az első sorban akármelyik színházban és titokban roppantul lenézte a mellette ülő gróf Károlyi Mihályt, aki ugyanazt a jegyet tízenkét koronaért fizette meg.

A vattirozás este hat óra után kezdődik. Ilyenkor már látható, hogy üres lesz a színház, az irodában megjelenik valamelyik jegyágens és átveszi a jegyeket. A színház előtt már várnak az emberek. Negyedhétkor az ágens megjelenik az utcán, kiosztja a jegyeket, félhétkor már röpködnek a vécék a városba, hét órakor pedig a színház előtt állítják meg a járókelőket.

— Van egy jegyem, hat korona helyett egy forint.

— Van egy jegyem, hat korona helyett egy forint...

De ha nincs rá vevő, lejjebb száll az ársó. Nyolc hatos, hat hatos, egy korona. Csak tele legyen a színház. És a színház házi kritikusa így kezdhesse a referációját az előadásról: „Zsufolt ház nézte végig...”

(Azsiotázás és azsiotörök.)

Ilyen kedvesek és Olcsó Jánosok ezek az emberek akkor, amikor üres a színház és kötéllal kell fogni az embereket, hogy bemenjenek a színházba. De csak jöjjen valami egészséges siker, csak üssön be a várva-várt sláger, akkor aztán nem lehet gyalogszerrel szóba állni ezekkel az urakkal. Ők, akik kihasználták a baissét, most nagyszerű üzletet csinálnak a hauszéból és a színházjegybörzén a diszázióból egyszerre erőteljes ársó lesz. És este hét óra után ugyanezek a jegygalopinek ott állnak a színház foyerjában és ha ön szomorú arc-
cal találja elmenni a pénztártól, amelyre a pénztáros éppen most akasztotta ki a táblát, hogy „Minden jegy elkelt”, akkor odalépnek uraságodhoz és jegyet kínálnak:

— Van egy jegyem, hat korona helyett tíz korona...

— Van egy jegyem, urasága. Tíz korona. Hat koronás jegy. Jó jegy. Csak tíz korona.

És ha ön föltette magában, hogy ma mindenestre elmegy a színházba, ha várja a babája a nézőtérén és megveszi a jegyet, az azsiotör már keresett négy koronát. Ami így elmondva nagyon egyszerű és nagyon gyors kereset, de valójában az azsiotör munkája és keresete a legnehezebbek és a legfáradtságosabbak közé tartozik. Legelőször is azért, mert törvény tiltja a színházjegyekkel való azsiotázst. Aki azsiotört a rendőr rajta csip, az leülheti a maga pár napiát a rendőrségen. Azonkívül éppen ennél az oknál fogva a színháznak magának is kényelmetlen és az azsiotörnek sokszor a legrosszabb uton-módon kell hozzájutni a maga jegyeihez. És ha már a kezében vannak a jegyek, akkor sem biztos, hogy nem fizet-e rá az egész üzletre. Hogy történik az azsiotázás? Az azsiotör csak akkor dolgozhatik, ha valami nagy sláger van egy színházban vagy olyan előadás, amelynél előrelát-

ható, hogy a közönség runt intéz a pénztár ellen. Mondjuk, valami operett-sláger van a Király Színházban. Vagy valami szenzációs vendégszereplés a Népeperában. Az azsiotör vasárnap reggel kilenc órakor megjelenik a színháznál és a rendes áron, az elővételi díjjal együtt, megváltja a maga husz-harminc jegyét. Az előadás csütörtökön van. Kedden már nincs egy jegy se a csütörtöki előadásra. Az azsiotör vár és tartja a jegyeket. Tartja a jegyeit csütörtök estig. Csütörtökön, az előadás előtt egy félórával odaáll a foyerba és várja a jegyért jelentkezőket. Lehet, hogy csakugyan sokan jönnek és akkor az üzlet beütött. De lehet az is, hogy az azsiotört váratlan baleset éri. Például: a jegyek már kedden elkeltek és amikor az azsiotör reggel kimegy az utcára, arra ébred, hogy a hirdetőoszlopon ott van a színház színlapja és át van nyomva, az egész színlap ezzel a mondattal: „A mai előadásra már minden jegy elkelt.” Ez a nagy débacle az azsiotör számára. Most már senki se megy a pénztárhoz jegyért, mert ugys tudja, hogy hiába, nincs jegy és a nagy sláger, a nagy run dacára az azsiotörnek a nyakán maradnak a jegyek. Még a tőkét is elvesztette.

Két színháznál van Pesten azsiotázás, a Király Színháznál és a Népeperánál. A rikkancsok, különösen akik bandafőnökök, foglalkoznak vele. Akármelyik „ült” már érte.

(A jegyhiéna.)

Igen, — és most néhány szót a jegyhiénáról, a potyafráterről, erről a borzasztó teremteséről az uristennek, aki azt hiszi, menten lecsapna a menydörgős ménykő az égről, ha ő készpénzért venné a jegyét a színházba. Bocsássanak meg, ha nem tudok a riporter objektivitás hangján írni erről a fráterről, de sirni szeretnék dühömben, ha rá gondolkodom, elégiát szeretnék írni, panaszkodni szeretnék, mert ők, igen ők teszik tönkre az életemet és nemcsak az enyémet, hanem talán valamennyi kollegámét. Hányan vannak, ki tudná őket megszámlálni, vagy hogy a költővel éljek: „Wer zählte die Völker?” A földből nőnek ki, megszületnek a kávéház asztalánál, jelentkeznek a régi iskolatársak képében, megjelennek, mint vidéki rokon, női ruhában, szerelmes mosolylyal az ajkukon, bátrak, vakmerőek, elszámtak, az arcukról lesütötte a bőrt az élet vihara, élnek, jelen vannak, éjjel sötét utcákon váganak mellbe, föltámadnak telefonon és a halálba üldöznek. A jegyhiéna sose vesz jegyet. A jegyhiéna azt hiszi, hogy neki muszáj szabadjeggyel menni. A jegyhiéna azt hiszi, hogy az újságíró térdig szabadjegyben sétál. Te nem tudod kigyógyítani ebből az elmebetegségből, te hiába mondd neki, hogy te nem kérsz jegyet, éppen azért, mert kaphatsz, hiába, minden hiába, addig kinoz, addig telefonoz, míg te egy szép napon odasétálsz a színházhoz, veszel két hatkoronás jegyet Hiénának és Hiénának és elküldöd. Ezzel aztán kliensed marad egész életedre és ha rossz a darab, rád haragszik. Több ezer van belőlük a fővárosban. Ők az átkai a színháznak is, amelynek sohasem volna szabad szabadjegyet adni.

Nem, soha. De mégis... talán most az egyszerű. Miután kifejtettem nézetemet a szabadjegyről, engedjék meg, hogy magam is benyujtsak egy kis névjegyet a színházakhoz és illő tisztelettel kérek egy szabadjegyet a kitűnő Dezső Alajos számára, aki — most látom csak — engem is belekarrikírozott az illusztrációiba. Kicsufolta a szabadjegye-

Tisztelettel kérek egy jegyet a mai előadásra.

Hétfő.

seket és már csak azért is megérdemel — egy szabadjegyet.

RIDIKÜL "és" BŐRÁRU
FINOM

gyári Padek József és kir. udv. száll. bőráruháznál Bpest Rákóczi-ut. 11. Magyarországi legnagyobb szaktüzlete.